

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

18. jaanuar 2024*

Eelotsusetaotlus – Lennutransport – Määrus (EL) nr 376/2014 – Lennuohutust mõjutavate juhtumite järelmid – Artikkel 15 – Neid juhtumeid puudutava teabe konfidentsiaalsus – Konfidentsiaalsuse ulatus – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 11 – Sõna- ja teabevabadus – Meediavabadus – Meediasektoris tegutsevate ettevõtjate taotlus saada teavet Ida-Ukraina kohal lennanud õhusõiduki allatulistamise kohta – Artikli 52 lõige 1 – Piirang – Tingimused

Kohtuasjas C-451/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Raad van State (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 29. juuni 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. juulil 2022, menetluses

RTL Nederland BV,

RTL Nieuws BV

menetluses osales:

Minister van Infrastructuur en Waterstaat,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: kolmanda koja president K. Jürimäe teise koja presidendi ülesannetes, kohtunikud F. Biltgen, N. Wahl, J. Passer (ettekandja) ja M. L. Arastey Sahún,

kohtujurist: A. M. Collins,

kohtusekretär: ametnik A. Lamote,

arvestades kirjalikku menetlust ja 30. märtsi 2023. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman, J. M. Hoogveld ja C. S. Schillemans,
- Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: F. Naert ja N. Rouam,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

– Euroopa Komisjon, esindajad: P.-J. Loewenthal, A. Nijenhuis, B. Sasinowska ja G. Wilms, hiljem P.-J. Loewenthal, A. Nijenhuis ja B. Sasinowska,

olles 15. juuni 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 11 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määruse (EL) nr 376/2014, mis käsitleb tsiviillennunduses toimunud juhtumitest teatamist ning juhtumite analüüsi ja järeelmeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 996/2010 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/42/EÜ ja komisjoni määrused (EÜ) nr 1321/2007 ja (EÜ) nr 1330/2007 (ELT 2014, L 122, lk 18), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrusega (EL) 2018/1139 (ELT 2018, L 212, lk 1) (edaspidi „määrus nr 376/2014“), artikli 15 lõiget 1.
- 2 Taotlus on esitatud RTL Nederland BV ja RTL Nieuws BV (edaspidi koos „RTLi ettevõtjad“) ning minister van Infrastructuur en Waterstaati (taristu- ja veeminister, Madalmaad) vahelises kohtuvaidluses otsuse üle, millega viimane jättis rahuldamata nende kahe ettevõtja taotluse saada teavet Ida-Ukraina kohal lennanud õhusõiduki allatulistamise kohta 17. juulil 2014.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Tsiviillennunduse üldeeskirjad

- 3 Määruse 2018/1139 artikli 1 lõike 1 kohaselt on määruse põhieesmärk luua ja säilitada Euroopa Liidus tsiviillennundusohutuse ühtlaselt kõrge tase.
- 4 Sel eesmärgil on määruse IV peatüki sätetega kehtestatud „[ü]hine sertifitseerimine, järelevalve ja nõuete täitmise tagamise süsteem“. Nende sätete hulka kuulub määruse artiklis 72 „Teabe kogumine, vahetamine ja analüüsimine“ on ette nähtud:

„1. [Euroopa] Komisjon, [Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA)] ja liikmesriikide pädevad asutused vahetavad igasugust neile kättesaadavat teavet, mis on seotud käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaldamisega ning mis on teiste asjaomaste isikute jaoks asjakohane käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmiseks. [...]

[...]

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid, milles käsitletakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud komisjoni, [EASA] ja liikmesriikide pädevate asutuste vahelist teabevahetust [...].

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud üksikasjalikes normides võetakse arvesse vajadust:

[...]

b) levitada ja kasutada üksnes sellist teavet, mida on otseselt vaja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks;

[...]

6. Komisjon, [EASA] ja liikmesriikide pädevad asutused [...] võtavad kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega vajalikke meetmeid, et tagada käesoleva artikli kohaselt saadud teabe nõuetekohane konfidentsiaalsus. Käesoleva lõike kohaldamine ei piira [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määruses (EL) nr 996/2010 tsiviillennunduses toimuvate lennuõnnetuste ja intsidentide uurimise ja ennetamise kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 94/56/EÜ (ELT 2010, L 295, lk 35)] ja [määruses (EL) nr 376/2014] või muudes liidu õigusaktides sätestatud rangemate konfidentsiaalsusnõuete kohaldamist.

[...]“.

5 Määruse 2018/1139 artikli 119 „Läbipaistvus ja teabevahetus“ lõikes 1 on sätestatud:

„[EASA] valduses olevate dokumentide suhtes kohaldatakse [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrust (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT 2001, L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331)]. See ei piira andmete ja teabe juurdepääsu käsitlevate normide kohaldamist, mis on sätestatud määruses (EL) nr 376/2014 ning käesoleva määruse artikli 72 lõike 5 [...] alusel vastu võetud rakendusaktides.“

Tsiviillennunduses toimunud õnnetuste ja intsidentide uurimist käsitlevad eeskirjad

6 Määruse nr 996/2010, mida on muudetud määrusega 2018/1139 (edaspidi „määrus nr 996/2010“), artikli 5 „Uurimiskohustus“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Iga lennuõnnetuse või tõsise intsidendi puhul, mis on toimunud [määruse 2018/1139] kohaldamisalasse kuuluva õhusõidukiga, toimetatakse ohutusalast uurimist selles liikmesriigis, kus õnnetus või intsident toimus.

2. Kui määruse [2018/1139] kohaldamisalasse kuuluva ja liikmesriigis registreeritud õhusõidukiga toimunud lennuõnnetuse või tõsise intsidendi puhul ei ole võimalik täpselt kindlaks määrata, millise riigi territooriumil see toimus, toimetab ohutusalast uurimist registreerimisliikmesriigis tegutsev lennuõnnetuste uurimisorgan.“

7 Määruse nr 996/2010 artiklis 14 „Tundliku lennuohutusalase teabe kaitse“ on ette nähtud:

„1. Järgmisi andmeid ei tehta kättesaadavaks ega kasutada mingil muul kui ohutusalase uurimise eesmärgil:

a) kõik ütlused, mille lennuõnnetuste uurimisorgan on ohutusalase uurimise käigus isikutelt saanud;

b) ohutusalase uurimise käigus tunnistusi andnud isikute isikuandmed;

- c) lennuõnnetuste uurimisorgani kogutud eriti tundlikku ja isiklikku laadi teave, sealhulgas teave isikute tervise seisundi kohta;
 - d) uurimise käigus koostatud materjalid, näiteks märkmed, kavandid, uurijate koostatud arvamused, teabe analüüsimise käigus väljendatud arvamused, sealhulgas pardaregistraatoritest saadud teave;
 - e) vastavalt rahvusvahelistele standarditele ja soovituslikele tavadele teiste liikmesriikide või kolmandate riikide uurijatelt saadud teave ja tõendid, kui seda nõuab viidatud uurijate lennuõnnetuste uurimisorgan;
 - f) esialgsete, vahe- või lõpparuannete kavandid;
 - g) kabiini heli- ja pildisalvestised ning nende transkriptsioonid, samuti lennujuhtimisüksuste ruumides tehtud helisalvestised, tagades samas, et ohutusalaseks uurimiseks mittevajalikku teavet, eriti eraelu puudutavat teavet, kaitstakse asjakohaselt, piiramata seejuures löike 3 kohaldamist.
2. Järgmisi andmeid ei tehta kättesaadavaks ega kasutata mingil muul eesmärgil kui ohutusalase uurimise või muul lennuohutuse suurendamisega seotud põhjusel:
- a) kogu teabevahetus, mis on toimunud õhusõiduki käitamisega seotud isikute vahel;
 - b) lennujuhtimisüksuste kirjalikud ja elektroonilised salvestised ja nende transkriptsioonid, sealhulgas siseseks kasutuseks koostatud aruanded ja materjalid;
 - c) lennuõnnetuste uurimisorgani koostatud kaaskirjad lennuohutusalaste soovitude edastamiseks adressaadile, kui soovitude andnud lennuõnnetuste uurimisorgan seda taotleb;
 - d) vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2003. aasta direktiivile 2003/42/EÜ vahejuhtumitest teatamise kohta tsiviillennunduses (ELT 2003, L 167, lk 23; ELT eriväljaanne 07/07, lk 331)] esitatud vahejuhtumite ettekanded.

Pardaregistraatori salvestisi ei tehta kättesaadavaks ega kasutata mingil muul eesmärgil kui ohutusalane uurimine, lennukõlblikkus või hooldus, välja arvatud juhul, kui sellised salvestised on muudetud mitteidentifitseeritavaks või kui need avalikustatakse turvalisust tagaval viisil.

3. Olenemata lõigetest 1 ja 2, võib õigusemõistmise eest vastutav asutus või siseriikliku õiguse alusel salvestiste avalikustamise otsustamise küsimuses pädev asutus otsustada, et kasu, mis tuleneb lõigetes 1 ja 2 osutatud andmete avalikustamisest mis tahes muul seadusega lubatud eesmärgil, kaalub üles negatiivse siseriikliku ja rahvusvahelise mõju, mida selline tegevus võib avaldada asjaomasele või mõnele tulevikus toimuvale ohutusalasele uurimisele. Liikmesriigid võivad otsustada piirata juhtumite liike, mille puhul võib vastu võtta sellise avalikustamise otsuse, kooskõlas liidu õigusaktidega.

Lõigetes 1 ja 2 viidatud salvestisi võib muul kui ohutusalase uurimise eesmärgil ning lisaks löike 2 osas muul kui lennuohutuse suurendamise eesmärgil edastada teisele liikmesriigile juhul, kui seda lubab edastava liikmesriigi õigus. Vastuvõtva liikmesriigi asutustel on lubatud sellise edastamise tulemusel saadud salvestisi töödelda või avalikustada üksnes pärast eelnevat konsulteerimist edastava liikmesriigiga ning järgides vastuvõtva liikmesriigi õigust.

4. Avalikustada võib üksnes selliseid andmeid, mis on lõikes 3 osutatud eesmärkideks tingimata vajalikud.“

8 Määruse artikli 15 „Teabevahetus“ lõigetes 3–5 on ette nähtud:

„3. Ilma et see piiraks artiklites 16 ja 17 sätestatud kohustuste täitmist, anna[b] [...] uurimise eest vastutav lennuõnnetuste uurimisorgan [...] [EASA] ja siseriiklike tsiviillennundusametite käsutusse ohutusalase uurimise käigus kogutud asjakohase faktilise teabe, välja arvatud teabe, millele on osutatud artikli 14 lõikes 1 või mis põhjustab huvide konflikti. [EASA] ja siseriiklikud tsiviillennundusametid tagavad saadud teabe kaitse vastavalt artiklile 14 ning kohaldatavatele liidu õigusaktidele ja siseriiklikule õigusele.

4. Uurimise eest vastutaval lennuõnnetuste uurimisorganil on õigus teavitada ohvreid, nende lähedasi ja nende ühendusi ohutusalase uurimise faktilistest tähelepanekutest, toimingutest, võimalikest esialgsetest aruannetest või järeldustest ja/või lennuohutusalastest soovitusetest, või avalikustada sellise teabe, tingimusel et see ei sea ohtu ohutusalase uurimise eesmärke ning on täielikult kooskõlas isikuandmete kaitset reguleerivate õigusaktidega.

5. Enne lõikes 4 osutatud teabe avalikustamist edastab uurimise eest vastutav lennuõnnetuste uurimisorgan selle teabe ohvritele ja nende lähedastele või nende ühendustele viisil, mis ei sea ohtu ohutusalase uurimise eesmärke.“

9 Määruse artiklis 16 „Uurimisaruanne“ on sätestatud:

„1. Iga ohutusalane uurimine lõpetatakse aruandega, mis on koostatud lennuõnnetuse või tõsise intsidendi liigile ja tõsidusele vastavas vormis. Aruandes märgitakse ära, et ohutusalase uurimise ainus eesmärk on lennuõnnetuse või intsidentide ennetamine tulevikus, mitte süüle või vastutusele osutamine. Vajaduse korral sisaldab aruanne lennuohutusalaseid soovitusi.

2. Aruandes kaitstakse kõigi lennuõnnetuse või tõsise intsidendiga seotud isikute anonüümsust.

3. Kui ohutusalaste uurimiste tulemusel koostatakse aruanded enne uurimise lõpuleviimist, võib lennuõnnetuste uurimisorgan enne aruannete avaldamist küsida asjaomastelt asutustelt nende märkusi, sealhulgas [EASA-lt], ning nende vahendusel asjaomaselt tüübisertifikaadi omanikult, tootjalt ja käitajalt. Need isikud täidavad konsultatsioonide sisu suhtes kohaldatavaid ametisaladuse hoidmise eeskirju.

4. Enne lõpparuande avaldamist küsib lennuõnnetuste uurimisorgan asjaomastelt asutustelt nende märkusi, sealhulgas [EASA-lt], ning nende vahendusel asjaomaselt tüübisertifikaadi omanikult, tootjalt ja käitajalt, kes täidavad konsultatsioonide sisu suhtes kohaldatavaid ametisaladuse hoidmise eeskirju. Selliste märkuste küsimisel järgib lennuõnnetuste uurimisorgan rahvusvahelisi standardeid ja soovituslikke tavasid.

5. Artikliga 14 hõlmatud teave lisatakse aruandesse üksnes juhul, kui see on vajalik lennuõnnetuse või tõsise intsidendi analüüsimiseks. Analüüsiks mittevajalikku teavet või teabe osi ei avalikustata.

6. Lennuõnnetuste uurimisorgan avalikustab lõpparuande võimalikult lühikese aja jooksul ning võimaluse korral hiljemalt 12 kuu jooksul alates lennuõnnetuse või tõsise intsidendi toimumise kuupäevast.

7. Kui lõpparuannet ei ole võimalik avalikustada 12 kuu jooksul, avaldab lennuõnnetuste uurimisorgan vahearuande vähemalt kord aastas lennuõnnetuse või tõsise intsidendi toimumise kuupäeval, kirjeldades uurimise seisu ning tõstatatud ohutusealaseid küsimusi.

[...]“.

Tsiviillennunduses toimunud vahejuhtumeid käsitlevad eeskirjad

10 Direktiiv 2003/42 on tunnistatud kehtetuks ja asendatud määrusega nr 376/2014.

11 Määruse nr 376/2014 põhjendustes 6, 12, 16, 20, 32–34, 40 ja 50 on märgitud:

„(6) Lennundusohutuse suurendamiseks tuleks edastada, koguda, talletada, kaitsta, vahetada, levitada ja analüüsida asjakohast tsiviillennundusohutusteavet ning võtta kogutud teabe alusel asjakohaseid ohutusmeetmeid. [...]

[...]

(12) Lennuõnnetuste uurimisorganitel ja mis tahes üksusel, kellele on tehtud ülesandeks tsiviillennundusohutuse reguleerimine liidus, peaks olema täielik juurdepääs lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta kogutud üksikasjadele ja selliste juhtumite ettekannetele, mis on nende liikmesriikides talletatud, et nad saaksid vastavalt otsustada, milliste lennuintsidentide korral on vaja läbi viia ohutusalane uurimine ning samuti tuvastada, kus on võimalik lennundusohutuse huvides õppust võtta, ning täita oma järelevalvekohustusi.

[...]

(16) Teabevahetuse hõlbustamiseks tuleks lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekanded talletada andmebaasides, mis peaksid ühilduma lennuõnnetustest teatamise süsteemide Euroopa koordineerimiskeskuse (ECCAIRS) tarkvaraga (mida kasutavad kõik liikmesriigid ja Euroopa keskne andmekogu) [...]

[...]

(20) Lennuohutust mõjutavaid juhtumeid käsitleva info vahetamise peamiseks eesmärgiks peaks olema lennuõnnetuste ja -intsidentide ärahoidmine. Seda ei tohiks kasutada süüle ega vastutusele osutamiseks või ohutustaseme võrdlusnäitajate kehtestamiseks.

[...]

(32) Üldsusele tuleks anda üldist koondteavet lennundusohutuse taseme kohta liikmesriikides ja liidus. See teave peaks eelkõige hõlmama analüüse ja suundumusi, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamisest liikmesriikides, ning koondteavet Euroopa keskses andmekogus hoitavate andmete kohta ning seda võib anda ohutusalase tulemuslikkuse näitajate avaldamise teel.

(33) Tsiviillennunduse ohutussüsteem on loodud lennuõnnetuste ja -intsidentidega seotud tagasiside ja järelduste põhjal. Lennuohutust mõjutavate juhtumite teatamine ja selliste juhtumitega seotud teabe kasutamine ohutuse suurendamise eesmärgil tugineb juhtumist teataja ning kõnealuse teabe kogumise ja hindamise eest vastutava üksuse usaldussuhtele.

See nõuab konfidentsiaalsuseeskirjade ranget kohaldamist. Kaitstes ohutusteavet sobimatu kasutamise eest ja lubades Euroopa keskele andmekogule juurde pääseda vaid huvitatud isikutel, kes osalevad tsiviillennundusohutuse suurendamises, tagatakse ohutusteabe pidev kättesaadavus, mis võimaldab õigeaegselt võtta nõuetekohaseid ennetusmeetmeid ja suurendada lennundusohutust. Seega tuleks tundlikku ohutusteavet kaitsta asjakohaselt ja selle kogumisel tuleks tagada teabe konfidentsiaalsus, teabeallika kaitse ja lennuohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteemide ala tsiviillennundustöötajate usaldus. Tuleks kehtestada asjakohased meetmed tagamaks, et lennuohutust mõjutavate juhtumite teatamise süsteemide abil kogutud teavet hoitakse saladuses ning et juurdepääs Euroopa keskele andmekogule on piiratud. Siseriiklikes teabevabadust käsitlevates eeskirjades tuleks arvesse võtta vajadust tagada sellise teabe konfidentsiaalsus. Kogutud teave peaks olema piisavalt kaitstud loata kasutamise või avalikustamise eest. Seda tuleks kasutada üksnes lennundusohutuse säilitamiseks või suurendamiseks, mitte süüle või vastutusele osutamiseks.

- (34) Et tagada töötajate või lepinguliste töötajate usaldus organisatsiooni lennuohutust mõjutavate juhtumite teatamise süsteemi vastu, tuleks lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekannetes sisalduvat teavet vajalikul määral kaitsta ja seda ei tohiks kasutada muul eesmärgil kui lennundusohutuse säilitamiseks või suurendamiseks. [...]

[...]

- (40) Selleks et suurendada isikute usaldust süsteemi vastu, tuleks ettekannete käsitlemine korraldada sellisel viisil, et teataja ja teiste lennuohutust mõjutava juhtumi ettekandes nimetatud isikute konfidentsiaalsus oleks asjakohaselt kaitstud [...]

[...]

- (50) Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks järgida kõiki andmete töötlemist ja isikuandmete kaitset käsitlevaid eeskirju [...]. Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks järgida kõiki andmetele juurdepääsu käsitlevaid eeskirju, mis on sätestatud [määruses nr 1049/2001], välja arvatud juhul, kui levitatakse Euroopa keskses andmekogus hoitavaid andmeid ja teavet, mida kaitstakse käesolevas määruses kehtestatud rangemate juurdepääsueeskirjadega.“

12 Määruse nr 376/2014 artikkel 1 „Eesmärgid“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva määruse eesmärk on suurendada tsiviillennundusohutust liidus ning tagada asjakohase tsiviillennundusohutusteabe edastamine, kogumine, talletamine, kaitsmine, vahetamine, levitamine ja analüüsimine.

Määrusega tagatakse,

- a) et kogutud teabe analüüsimise alusel võetakse vajaduse korral õigeaegselt ohutusmeetmeid;
- b) ohutusteabe pidev kättesaadavus teabe nõuetekohast konfidentsiaalsust ja kasutamist käsitlevate eeskirjade kehtestamise abil ning teataja ja lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekannetes nimetatud isikute kaitse ühtlustamise ja suurendamise kaudu ning
- c) et lennundusohutusriske kaalutakse ja käsitletakse nii liidu kui riiklikul tasandil.

2. Lennuohutust mõjutavate juhtumite teatamise ainuesmärk on lennuõnnetuste ja -intsidentide ärahoidmine, mitte süüle või vastutusele osutamine.“

13 Määruse artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

3) „lennuintsident“ – lennuintsident määruse [nr 996/2010] tähenduses;

4) „tõsine lennuintsident“ – tõsine intsident määruse [nr 996/2010] tähenduses;

5) „lennuõnnetus“ – lennuõnnetus määruse [nr 996/2010] tähenduses;

6) „anonüümistatud teave“ – lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekannetest tulenev teave, millest on eemaldatud kõik isikuandmed, nagu füüsiliste isikute nimed ja aadressid;

7) „lennuohutust mõjutav juhtum“ – ohutusega seotud mis tahes sündmus, mis ohustab või võib sellega mittetegelemise või eiramise korral ohustada õhusõidukit, selles olevaid isikuid või mis tahes muid isikuid ning mis hõlmab eelkõige lennuõnnetust ja tõsist lennuintsidenti;

[...]

9) „anonüümistamine“ – lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta esitatud ettekannetest kõigi teatajaga ja lennuohutust mõjutava juhtumite ettekannetes nimetatud isikutega seotud isikuandmete ning kõigi selliste üksikasjade, sealhulgas juhtumis osalenud organisatsiooni nimi/organisatsioonide nimed; eemaldamine, mis võivad võimaldada teabe esitaja või kolmandate isikute identimist või viia selleni, et seda teavet saab juhtumi ettekandest järeldada;

[...]“.

14 Määruse nr 376/2014 artikli 3 „Reguleerimisese ja -ala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva määrusega sätestatakse eeskirjad, mis käsitlevad:

a) sellistest lennuohutust mõjutavatest juhtumitest teatamist, mis ohustavad või võivad nendega mittetegelemise või nende eiramise korral ohustada õhusõidukit, selles olevaid isikuid, mis tahes muid isikuid või seadmeid või seadeldisi, mis mõjutavad õhusõidukite käitamist, ning muust sellega seotud asjakohasest teabest teatamist;

b) teatatud lennuohutust mõjutavate juhtumite ja muu sellega seotud teabe analüüsimist ja nende suhtes järeelmeetmete võtmist;

c) lennundustöötajate kaitset;

d) kogutud ohutusalase teabe asjakohast kasutamist;

e) kogutud teabe koondamist Euroopa kesksesse andmekogusse ja

[...]“.

15 Määruse artiklis 4 „Kohustuslik teatamine“ on sätestatud:

„1. Lõikes 6 osutatud isikud teatavad käesoleva artikli kohaste juhtumitest kohustusliku teatamise süsteemide raames juhtumitest, mis võivad oluliselt ohustada lennundusohutust ja mis kuuluvad järgmistesse kategooriatesse:

a) lennuohutust mõjutavad juhtumid, mis on seotud õhusõiduki käitamisega, nagu näiteks:

[...]

iv) lennu ajal esinevad juhtumid;

[...]

2. Kõik liikmesriigis asutatud organisatsioonid kehtestavad lõikes 1 osutatud juhtumitest kohustusliku teatamise süsteemi, et hõlbustada lennuohutust mõjutavate juhtumite üksikasjade kogumist.

3. Kõik liikmesriigid kehtestavad kohustusliku teatamise süsteemi, et hõlbustada lennuohutust mõjutavate juhtumite üksikasjade kogumist, sh selliste juhtumite üksikasjad, mille organisatsioonid on lõike 2 kohaselt kogunud.

[...]

6. Järgmised füüsilised isikud teatavad lõikes 1 osutatud lennuohutust mõjutavatest juhtumitest eelistatult oma tööandja või organisatsiooni, kellele teenuseid osutatakse, poolt lõike 2 kohaselt kehtestatud süsteemi kaudu või alternatiivina lõike 3 kohaselt süsteemi kaudu, mille on kehtestanud liikmesriik, kus nende organisatsioon on asutatud, või riik, kes on väljastanud, valideerinud või ümber vahetanud piloodi lennundusloa, või lõike 4 kohaselt [EASA] kehtestatud süsteemi kaudu:

a) õhusõiduki kapten või, juhul kui kapten ei ole võimeline juhtumist teatama, siis käsuliini pidi kaptenist järgmine meeskonnaliige, kui õhusõiduk on registreeritud liidus, või õhusõiduk on registreeritud väljaspool liitu, kuid seda kasutab ettevõtja, kelle tegevuse järelevalve tagab liikmesriik, või seda kasutab liidus asutatud ettevõtja;

b) isik, kes liikmesriigi või [EASA] järelevalve all tegeleb õhusõiduki või selle mis tahes seadme või osa projekteerimise, tootmise, jätkuva lennukõlblikkuse järelevalve, hooldamise või muutmiseega;

c) isik, kes liikmesriigi või [EASA] järelevalve all kirjutab alla õhusõiduki või selle mis tahes seadme või osa lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadile või hooldustõendile;

d) isik, kes täidab aeronavigatsiooniteenuste pakkumise eest vastutavas lennuliiklusteeninduses [...] töötajana tööülesandeid, milleks on nõutav liikmesriigi väljastatud luba;

e) isik, kes täidab [...] lennujaama ohutusjuhtimisega seotud ametiülesandeid [...]

[...]

7. Lõikes 6 loetletud isikud teatavad lennuohutust mõjutavast juhtumist 72 tunni jooksul alates hetkest, mil nad juhtumist teada said, välja arvatud juhul, kui seda takistavad erakorralised asjaolud.

8. Pärast seda, kui on teatatud lennuohutust mõjutavast juhtumist, teatab liikmesriigis asutatud organisatsioon, kes ei ole hõlmatud lõikega 9, lennuohutust mõjutava juhtumi kohta käesoleva artikli lõike 2 kohaselt kogutud üksikasjad asjaomase liikmesriigi pädevale asutusele, millele on osutatud artikli 6 lõikes 3, nii kiiresti kui võimalik, ning igal juhul hiljemalt 72 tundi pärast juhtumist teada saamist.

[...]“.

16 Määruse nr 376/2014 artikli 5 „Vabatahtlik teatamine“ lõigetes 1–3 on ette nähtud, et kõik liikmesriigis asutatud organisatsioonid, kõik liikmesriigid ja [EASA] kehtestavad vabatahtliku teatamise süsteemi, et hõlbustada esiteks teabe kogumist selliste lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta, mida ei pruugi hõlmata määruse artiklis 4 sätestatud kohustusliku teatamise süsteem, ja teiseks muu sellise ohutusala teabe kogumist, mis teataja arvates kujutab endast tegelikku või võimalikku ohtu lennundusohutusele. Määruse artikli 5 lõige 7 näeb ette, et organisatsioonid, liikmesriigid ja [EASA] võivad kehtestada muud ohustusteabe kogumise ja töötlemise süsteemid, et koguda üksikasju selliste lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta, mida selle artikli lõigetes 1, 2 ja 3 ning määruse artiklis 4 nimetatud teatamissüsteemid ei pruugi hõlmata.

17 Määruse nr 376/2014 artiklis 6 „Teabe kogumine ja talletamine“ on ette nähtud:

„[...]

3. Kõik liikmesriigid määravad vähemalt ühe pädeva asutuse, kes kehtestab artiklite 4 ja 5 kohaselt teatatud juhtumite üksikasjade sõltumatu kogumise, hindamise, töötlemise, analüüsimise ja talletamise süsteemi.

Teadete käsitlemine korraldatakse selliselt, et hoitakse ära teabe kasutamine muul kui ohutuse otstarbel, ning kaitstakse asjakohaselt teataja ja lennuohutust mõjutava juhtumi teates nimetatud isiku konfidentsiaalsust, eesmärgiga edendada õiglast suhtumist.

[...]

6. Lõikes 3 osutatud pädevad asutused talletavad artiklite 4 ja 5 kohaselt juhtumite kohta kogutud üksikasjade põhjal koostatud ettekanded riiklikus andmebaasis.

[...]“.

18 Määruse artikli 7 „Lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekannete kvaliteet ja sisu“ lõikes 4 on sätestatud:

„Artikli 6 lõigetes 5, 6 ja 8 osutatud andmebaaside puhul kasutatakse vorminguid, mis:

a) on teabevahetuse hõlbustamiseks standardsed ning

b) ühilduvad ECCAIRSi tarkvaraga [...]

[...]“.

19 Määruse artikli 8 „Euroopa keskne andmekogu“ lõigetes 1 ja 2 on muu hulgas ette nähtud, et komisjon haldab Euroopa keskset andmekogu, kus talletatakse kõik liidus kogutud ettekanded lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta, ning iga liikmesriik ajakohastab seda andmekogu määruse artikli 6 lõikes 6 osutatud riiklikes andmebaasides sisalduva kogu ohutusalase teabe edastamisega.

20 Määruse nr 376/2014 artikli 9 „Teabevahetus“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid ja [EASA] osalevad teabevahetuses, tehes teiste liikmesriikide pädevatele asutustele, [EASA-le] ja komisjonile Euroopa keskse andmekogu kaudu kättesaadavaks kogu ohutusalase teabe, mis nad on talletanud oma andmebaasides lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta.

Lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekanded edastatakse Euroopa kesksesse andmekogusse hiljemalt 30 päeva jooksul pärast riiklikku andmebaasi sisestamist.

Lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekannete ajakohastamiseks lisatakse vajaduse korral täiendavat ohutusalast teavet.

[...]“.

21 Määruse artikli 10 „Euroopa keskses andmekogus talletatud teabe levitamine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Iga liidus tsiviilennundusohutuse reguleerimisega tegelev üksus või mis tahes liidu lennuõnnetuste uurimisorgan pääseb turvalise interneti kaudu täielikult ligi Euroopa keskses andmekogus hoitavale teabele lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta.

Teavet kasutatakse artiklite 15 ja 16 kohaselt.“

22 Määruse artikkel 13 „Lennuohutust mõjutavate juhtumite analüüsimine ja järelmeetmete võtmine riigi tasandil“ on sõnastatud järgmiselt:

„[...]“

9. Käesoleva artikli kohaselt saadud lennuohutust mõjutavate üksikjuhtumite või juhtumite rühmade analüüsi ja vajaduse korral järelmeetmete võtmisega seotud teave, kui see on kättesaadav, talletatakse artikli 8 lõigete 2 ja 3 kohaselt Euroopa keskses andmekogus õigeaegselt ja kõige hiljem kaks kuud pärast selle talletamist riiklikus andmebaasis.

10. Liikmesriigid saavad lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekannete analüüsist saadud teabe abil kindlaks määrata riikliku lennundusohutusprogrammi raames vajaduse korral võetavad parandusmeetmed.

11. Üldsuse teavitamiseks tsiviillennunduse ohutuse tasemest avaldavad kõik liikmesriigid vähemalt kord aastas ohutusaruande. Ohutusaruanne sisaldab:

- a) koondatud ja anonüümistatud teavet selliste lennuohutust mõjutavate juhtumite liikide ja muu ohutusalase teabe kohta, mille kohta on kogutud teavet riigis kehtestatud kohustusliku ja vabatahtliku teatamise süsteemi alusel;
- b) arengusuundade kirjeldust;
- c) tuvastab selle poolt võetud meetmeid.

12. Liikmesriigid võivad avaldada ka lennuohutust mõjutavate juhtumite anonüümistatud ettekandeid ja riskianalüüside tulemusi.“

23 Määruse artiklis 15 „Teabe konfidentsiaalsus ja asjakohane kasutamine“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid ja organisatsioonid oma siseriikliku õiguse kohaselt ning [EASA] võtavad meetmeid, mis on vajalikud lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta artiklite 4, 5 ja 10 kohaselt saadud üksikasjade asjakohase konfidentsiaalsuse tagamiseks.

Kõik liikmesriigid, kõik liikmesriigis asutatud organisatsioonid ja [EASA] töötlevad isikuandmeid üksnes selles ulatuses, mis on vajalik käesoleva määruse kohaldamiseks, ja piiramata selliste siseriiklike õigusaktide kohaldamist, millega rakendatakse [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355)].

2. Ilma et see piiraks määruse [nr 996/2010] artiklite 12, 14 ja 15 ohutusteabe kaitset käsitlevate sätete kohaldamist, kasutatakse lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekannetest saadud teavet üksnes sel eesmärgil, milleks seda koguti.

Liikmesriigid, [EASA] ja organisatsioonid ei tee kättesaadavaks ega kasuta lennuohutust mõjutavaid juhtumeid käsitlevat teavet:

- a) süüle või vastutusele osutamiseks ega
- b) ühelgi muul otstarbel kui lennundusohutuse säilitamiseks või suurendamiseks.

[...]“.

24 Määruse nr 376/2014 artikli 16 „Teabeallika kaitse“ lõikes 3 on sätestatud:

„Kõik liikmesriigid tagavad, et mis tahes isikuandmeid ei talletata kunagi artikli 6 lõikes 6 osutatud riiklikus andmebaasis. Selline anonüümistatud teave tehakse kättesaadavaks kõigile asjakohastele isikutele näiteks selleks, et nad saaksid täita oma kohustusi lennundusohutuse suurendamisel.“

25 Määruse artikli 20 „Juurdepääs dokumentidele ja isikuandmete kaitse“ lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolev määrus, välja arvatud artiklid 10 ja 11, millega on kehtestatud rangemad eeskirjad juurdepääsuks Euroopa keskses andmekogus hoitavatele andmetele ja teabele, ei piira määruse [nr 1049/2001] kohaldamist.“

Madalmaade õigus

Halduse läbipaistvuse seadus

- 26 Üldsuse õigust tutvuda haldusdokumentidega reguleeris põhikohtuasja puhul 31. oktoobri 1991. aasta seadus halduse läbipaistvust käsitlevate eeskirjade kohta (Wet houdende regelen betreffende de openbaarheid van bestuur) (*Stb.* 1991, nr 703; edaspidi „halduse läbipaistvuse seadus“).
- 27 Halduse läbipaistvuse seaduse artikli 2 lõige 1 nägi ette:
„Ilma et see piiraks muude seaduses ettenähtud sätete kohaldamist, annab haldusorgan oma ülesannete täitmisel teavet kooskõlas käesoleva seadusega ja järgib sellega seoses üldist huvi teabele vaba juurdepääsu vastu.“
- 28 Halduse läbipaistvuse seaduse artikkel 3 sätestas:
„1. Igäüks võib haldusasutusele või haldusasutuse alluvuses tegutsevale institutsioonile, osakonnale või äriühingule esitada taotluse tutvuda haldusajaga seotud dokumentides sisalduva teabega.
2. Taotleja täpsustab taotluses haldusajaga või sellega seotud dokumendi, mille kohta ta soovib teavet saada.
3. Taotleja ei pea taotluse esitamisel kinnitama, et tal on isiklik huvi.
[...]
5. Luba teabega tutvuda antakse, kui artiklitest 10 ja 11 ei tulene teisiti.“
- 29 Halduse läbipaistvuse seaduse artikli 10 lõige 2 oli sõnastatud järgmiselt:
„Käesoleva seaduse alusel ei anta teavet ka juhul, kui huvi selle edastamise vastu ei kaalu üles järgmisi huve:
a. Madalmaade Kuningriigi suhted teiste riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega;
[...]
d. riigiasutuste teostatav inspekteerimine, kontroll ja järelevalve;
e. eraelu puutumatuse austamine;
[...].“

Lennundusseadus

- 30 18. juuni 1992. aasta seaduse lennuliikluse üldeeskirjade kohta (Wet houdende algemene regeling met betrekking tot het luchtverkeer) (*Stb.* 1992, nr 368) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis oli (edaspidi „lennundusseadus“) artikli 7.1 lõikes 1 ette nähtud:

„Lennuohutust mõjutavatest juhtumitest teatatakse taristu- ja keskkonnaministrile.“

- 31 Lennundusseaduse artikli 7.2 lõige 1 oli sõnastatud järgmiselt:

„Andmed, mis on saadud artikli 7.1 lõikes 1 viidatud teatest või Euroopa Liidu liikmesriigilt vastusena samalaadsele teatele selles liikmesriigis, ei ole avalikud.“

Vaidluse taust ja eelotsuse küsimused

- 32 RTLi ettevõtjad taotlesid halduse läbipaistvuse seaduse alusel 10. jaanuari 2018. aasta kirjas, et minister van Justitie en Veiligheid (justiits- ja julgeolekuminister, Madalmaad) edastaks neile kogu teabe õhusõiduki, mida rentis Malaysia Airlines, allatulistamise kohta Amsterdamist (Madalmaad) Kuala Lumpurisse (Malaisia) suundunud lennul IATA (International Air Transport Association) koodiga MH17 (edaspidi „MH17“). MH17 tulistati alla 17. juulil 2014, kui õhusõiduk läbis Ukraina õhuruumi Ida-Ukraina Donetsk piirkonna kohal. RTLi ettevõtjad soovisid oma taotlusega – mis puudutas muu hulgas dokumentide kategooriat, mis oli määratletud kui „Euroopa Liidu ühtse lennuohutust mõjutavast juhtumist ettekandmise süsteemi ettekanded Ukraina kohta 2014. aastal“ (edaspidi „ECCAIRSi ettekanded“) – saada teavet selle kohta, mida Madalmaade ametiasutused sellest juhtumist teadsid.
- 33 Justiits- ja julgeolekuminister saatis ECCAIRSi ettekandeid puudutava taotluse osa edasi taristu- ja veeministrile. Pärast Madalmaade andmebaasis tehtud otsingut tuvastas taristu- ja veeminister, et Madalmaade pädev asutus on seal talletanud kolm ettekannet Ukraina õhuruumis 2014. aastal aset leidnud juhtumite kohta. Ent ta ei uurinud, kas teiste liikmesriikide pädevad asutused on oma vastavas riiklikus andmebaasis ja Euroopa keskses andmekogus talletanud muid ettekandeid selle teema kohta.
- 34 Taristu- ja veeminister jättis 17. aprilli 2018. aasta otsusega selle taotluse rahuldamata osas, milles taotlus puudutas ECCAIRSi ettekandeid. Ta põhjendas otsust sisuliselt sellega, et määrusest nr 376/2014 tuleneb avalikustamise keelu erikord, mis ainsana on kõnealusele teabele kohaldatav, ning seetõttu ei ole kohaldatav halduse läbipaistvuse seadusega kehtestatud üldsuse õigust haldusdokumentidega tutvuda puudutav üldine kord. Ministri sõnul on kõnealuse erikorra õiguslik tagajärg see, et riiklikes andmebaasides talletatud teavet võib ühet poolt edastada üksnes määruse II lisas loetletud huvitatud isikutele ja teiselt poolt võib seda kasutada üksnes lennuohutuse säilitamiseks või suurendamiseks.
- 35 RTLi ettevõtjad esitasid selle otsuse peale vaide.
- 36 Taristu- ja veeminister jättis 17. oktoobri 2018. aasta otsusega oma 17. aprilli 2018. aasta otsuse muutmata, lisades sinna põhjenduse, mis tuleneb sisuliselt lennundusseaduse artiklist 7.2, mille eesmärk on tagada määruse nr 376/2014 nõuetekohane kohaldamine riigisisises õiguses ning mis takistab tal edastada teavet MH17 allatulistamise kohta sellisele juriidilisele isikule nagu RTLi ettevõtjad.

- 37 Seejärel esitasid RTLi ettevõtjad kaebuse rechtbank Midden-Nederlandile (Kesk-Madalmaade esimese astme kohus, Madalmaad).
- 38 See kohus jättis 7. novembri 2019. aasta otsusega RTLi ettevõtjate kaebuse põhjendamatusse tõttu rahuldamata.
- 39 RTLi ettevõtjad esitasid apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Raad van Statele (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), milles nad väidavad muu hulgas, et määrust nr 376/2014 ja lennundusseaduse artiklit 7.2 ei saa tõlgendada nii, et nendega kehtestatakse konfidentsiaalsuse või avalikustamisekeelu erikord, mille õiguslik tagajärg oleks see, et RTLi ettevõtjad jäetakse täielikult ja absoluutselt ilma võimalusest saada MH17 allatulistamise kohta teavet vastavalt üldsuse õigust haldusdokumentidega tutvuda puudutavale üldisele korrale, mis on kehtestatud halduse läbipaistvuse seadusega. On tõsi, et nimetatud määruse artikli 15 sõnastuse, artikli konteksti ja taotletavate eesmärkide analüüs näitab, et liidu seadusandja soovis kehtestada lennuohutuse valdkonnas konfidentsiaalsuse erikorra. See konfidentsiaalsuskord ei näe siiski ette täielikku ja absoluutset keeldu avalikustada selle alla kuuluvat teavet.
- 40 Teise võimalusena on RTLi ettevõtjad seisukohal, et seda konfidentsiaalsuskorda, isegi kui see on kohaldatav muu korra kohaldamist välistades, tuleks siiski tõlgendada kooskõlas sõna- ja teabevabadusega, mis on tagatud Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikliga 10. Seega võivad meediasektoris tegutsevad ettevõtjad jätkuvalt saada teavet, mis tekitab suurt avalikku huvi, nagu see on MH17 allatulistamisega seotud katastroofi puhul.
- 41 Selles kontekstis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks teada, millise ulatusega on määruse nr 376/2014 artiklis 15 ette nähtud konfidentsiaalsuskord, kas sellega on kooskõlas lennundusseadusega kehtestatud avalikustamisekeelu erikord ning milline on nende kahe korra seos üldise korraga, mis puudutab üldsuse õigust haldusdokumentidega tutvuda ja mis on kehtestatud halduse läbipaistvuse seadusega.
- 42 Sellega seoses leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige, et direktiivi 2003/42 ja määruse nr 376/2014 analüüsi põhjal ei ole võimalik kindlaks teha, kas need õigusaktid kehtestavad, lubavad – või vastupidi – välistavad täieliku ja absoluutse keelu avalikustada teavet, mille suhtes kohaldatakse nende aktidega kehtestatud erinevaid konfidentsiaalsuskordi. Nimelt on kõnealuste aktide sätete ja põhjenduste, mis võivad nende ulatust selgitada, hollandikeelses versioonis mainitud vajadust tagada teabe „asjakohane“ või „piisav“ konfidentsiaalsus. Lisaks on nendes mõnikord viidatud liikmesriikide pädevate asutuste saadud „teabele“, mõnikord nende valduses olevale „tundlikule teabele“ ja mõnikord „lennuohutust mõjutavate juhtumite üksikasjadele“, täpsustamata sõnaselgelt, mida need erinevad mõisted hõlmavad või kuidas need omavahel suhestuvad.
- 43 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab veel, et nende erinevate kordade tõlgendamisel tuleb silmas pidada ühelt poolt harta artikliga 11 ja EIÕK artikliga 10 kõigile isikutele üldiselt tagatud õigust sõna- ja teabevabadusele ning teiselt poolt viimati nimetatud artikliga ajakirjandusele tagatud õigusi ja rolli olla „avalikkuse vahikoer“, nagu Euroopa Inimõiguste Kohus on meenutanud oma 8. novembri 2016. aasta kohtuotsuses Magyar Helsinki Bizottság vs. Ungari (CE:ECHR:2016:1108JUD001803011).

- 44 Teiseks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, millised tagajärjed on lennundusseaduse võimalikul vastuolul määrusega nr 376/2014, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklist 11. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et kui nimetatud seaduses ette nähtud avalikustamiskeelu erikorda tuleb pidada määrusega nr 376/2014 vastuolus olevaks ja seetõttu kohaldamatuks, tuleb selle otsuse õiguspärasust, millega taristu- ja veeminister jättis rahuldamata RTLi ettevõtjate taotluse, hinnata halduse läbipaistvuse seaduse alusel. Isegi kui viimati nimetatud seaduse eesmärk ei ole tagada liidu teisese õiguse normide ülevõtmist või kohaldamist ja isegi kui nende õigusnormidega ei ole üldiselt ühtlustatud üldsuse õigust tutvuda haldusdokumentidega liikmesriikides, tuleks ka seda seadust siiski tõlgendada võimalikult suurel määral määrusega nr 376/2014 kehtestatud konfidentsiaalsuskorda arvesse võttes, nagu on meenutatud selle määruse põhjenduses 33.
- 45 Neil asjaoludel otsustas Raad van State (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Mida tuleb mõista „lennuohutust mõjutavate juhtumite“ ja „asjakohase konfidentsiaalsuse“ all [määruse nr 376/2014] artikli 15 lõike 1 tähenduses ning [harta] artiklis 11 ja [EIÕK] artiklis 10 sätestatud sõna- ja teabevabadust silmas pidades?
 2. Kas [määruse nr 376/2014] artikli 15 lõiget 1 tuleb [harta] artiklis 11 ja [EIÕK] artiklis 10 sätestatud sõna- ja teabevabadust silmas pidades tõlgendada nii, et see on kooskõlas sellise riigisisese korraga, mis on kõne all põhikohtuasjas ja mille kohaselt ei tohi avalikustada mitte mingit teavet teatatud lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta?
 3. Juhul kui teisele küsimusele vastatakse eitavalt, siis kas pädev riigisisene asutus võib kohaldada üldist riigisisest avalikustamiskorda, mille kohaselt teavet ei anta, kui teabe andmine ei kaalu üles huve, mis on seotud näiteks suhetega teiste riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, riigiasutuste teostatava inspekteerimise, kontrolli ja järelevalvega, eraelu puutumatus austamise ning füüsiliste või juriidiliste isikute ebaproportsionaalse eelistamise või kahjustamise vältimisega?
 4. Kas üldise riigisisese avalikustamiskorra kohaldamisel on vahet, kas tegemist on riiklikust andmebaasist pärit teabega või teabega teadetest või teadete kohta, mis sisaldub muudes dokumentides, näiteks poliitilistes dokumentides?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja teine küsimus

- 46 Esimese ja teise küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 376/2014 artiklit 15 koostoimes harta artiklis 11 ette nähtud õigusega sõna- ja teabevabadusele tuleb tõlgendada nii, et teabe suhtes, mis on liikmesriigi pädevate asutuste valduses seoses „lennuohutust mõjutava juhtumiga“ selle määruse artikli 2 punkti 7 tähenduses, kehtib konfidentsiaalsuskord, mille tõttu ei ole üldsusel ega ka meediaettevõttel õigust sellega tutvuda.
- 47 Selle kohta olgu kõigepealt meenutatud, et nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttest tuleneb, et sellise liidu õigusnormi sõnastust, mis ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele õigusnormi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt

kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt. Sellise tõlgenduse andmisel ei tule arvesse võtta mitte üksnes selle sätte sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmäärke, mille osaks säte on (vt selle kohta 18. jaanuari 1984. aasta kohtuotsus Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, punkt 11, ning 15. novembri 2022. aasta kohtuotsus Senatsverwaltung für Inneres und Sport, C-646/20, EU:C:2022:879, punkt 40).

- 48 Lisaks tuleb liidu iga õigusakti tõlgendada võimaluste piires viisil, mis ei mõjuta selle kehtivust, ning kooskõlas kogu esmase õigusega, eelkõige harta sätetega. Seega, kui niisuguse akti sätet on võimalik tõlgendada mitut moodi, tuleb eelistada tõlgendust, mille kohaselt on õigusnorm esmase õigusega kooskõlas, mitte tõlgendust, mille tagajärjel tuleks tuvastada, et see on esmase õigusega vastuolus (14. mai 2019. aasta kohtuotsus M jt (pagulasseisundi tühistamine), C-391/16, C-77/17 ja C-78/17, EU:C:2019:403, punkt 77, ning 26. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Poola vs. parlament ja nõukogu, C-401/19, EU:C:2022:297, punkt 70).
- 49 Mis puutub käesoleval juhul esiteks määruse nr 376/2014 artikli 15 sõnastusse, siis tuleb ühelt poolt märkida, et selle artikli lõige 1 paneb liikmesriikidele muu hulgas kohustuse võtta meetmeid, mis on vajalikud lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta määruse artiklite 4, 5 ja 10 kohaselt saadud üksikasjade asjakohase konfidentsiaalsuse tagamiseks.
- 50 Nagu nähtub määruse nr 376/2014 artikli 4 lõigetest 1–3 ja 6–8 ning määruse artikli 5 lõigetest 1–3 ja 7 koostoimes määruse artikli 2 punktides 3–5 ja 7 esitatud määratlustega, hõlmab mõiste „üksikasjad“ määruse tähenduses kogu „teavet“, mida mis tahes kujul koguvad liikmesriigi pädevad asutused, kasutades esimese kahe nimetatud artikliga ette nähtud teatamissüsteeme, ja mis puudutavad lennuohutust mõjutavaid juhtumeid, mis ohustavad või võivad ohustada õhusõidukit, selles olevaid isikuid või mis tahes muid isikuid, olenemata sellest, kas tegemist on lennuintsidentide, tõsiste lennuintsidentide või lennuõnnetustega. Nagu nähtub määruse nr 376/2014 artikli 10 lõike 1 esimesest lõigust, hõlmavad need üksikasjad laiemalt ka kogu „teavet lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta“, mis on selle määruse artiklis 8 ja artikli 6 lõikes 6 ette nähtud Euroopa keskses andmekogus ja riiklikes andmebaasides mis tahes kujul salvestatud, eelkõige „hindamise“, „analüüsi“ ja „järelmeetmete“ kohta, mida liikmesriikide pädevad asutused peavad vastavalt määruse artikli 6 lõike 3 esimesele lõigule ja artikli 13 lõikele 9 tegema või võtma, ning teavet „parandusmeetmete“ kohta, mida tuleb võtta vastavalt määruse artikli 13 lõikele 10.
- 51 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 30 sisuliselt märkis, laieneb määruse nr 376/2014 artikli 15 lõikes 1 ette nähtud konfidentsiaalsuskohustus seega kogu teabele lennuohutust mõjutavate juhtumite kohta, mis on liikmesriikide pädevate asutuste või EASA valduses määruse artiklite 4, 5 või 10 alusel. Selle teabe hulka kuulub nii teave, mille liikmesriikide pädevad asutused koguvad pärast seda, kui on teatatud lennuohutust mõjutavast juhtumist, mis ohustab või võib ohustada õhusõidukit, selles olevaid isikuid või mis tahes muid isikuid, kui ka riiklikes andmebaasides ja Euroopa keskses andmekogus talletatud muu teave, eelkõige teave, mis sisaldub ettekannetes, aruannetes ja muudes dokumentides või materjalides, mille need asutused on pärast sellist teavitamist koostanud.
- 52 Teiselt poolt on määruse nr 376/2014 artikli 15 lõikes 2 täpsustatud õiguslikku ulatust, mis on selle artikli esimeses lõigus sätestatud konfidentsiaalsuskohustusel, määratledes selle esemelise kohaldamisala. Kõnealuse lõike 2 esimeses lõigus on ette nähtud, et lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekannetest saadud teavet kasutatakse üksnes sel eesmärgil, milleks seda koguti, piiramata määruse nr 996/2010 artiklite 12, 14 ja 15 ohutusteabe kaitset käsitlevate sätete

kohaldamist. Nimetatud lõike 2 teise lõigu kohaselt ei tee liikmesriigid ka kättesaadavaks ega kasuta lennuohutust mõjutavaid juhtumeid käsitlevat teavet süüle või vastutusele osutamiseks ega ühelgi muul otstarbel kui lennundusohutuse säilitamiseks või suurendamiseks.

- 53 Kuigi määruse nr 376/2014 artikli 15 lõike 2 esimene lõik viitab üldiselt „eesmärgil[e], milleks seda [teavet] koguti“, nähtub määruse kui terviku analüüsist, et eesmärk on tegelikult seotud selle sätte teises lõigus nimetatud lennuohutuse säilitamise ja suurendamisega. Täpsemalt on kõnealuse määruse artikli 3 lõikes 1, artikli 6 lõike 3 teises lõigus ja artikli 13 lõikes 10 selgelt ja järjekindlalt märgitud, et sellise teabe võib teha kättesaadavaks ja seda kasutada üksnes eesmärkidel, mis on ühel või teisel viisil seotud lennuohutuse säilitamise ja suurendamisega, nagu lennuohutust mõjutada võivate riskide tuvastamine, riskide jälgimine, meetmete võtmine riskide kõrvaldamiseks või ka tsiviillennundussektori spetsialistide kaitse. Lisaks nähtub kolmest viimati nimetatud määruse nr 376/2014 sättest ja artikli 9 lõikest 1, et kõik mehhanismid, mis on kehtestatud selleks, et piiritleda teabe töötlemise eri aspekte, nagu teabe edastamine, talletamine, hindamine ja analüüsimine või vahetamine, on mõeldud selleks, et aidata kaasa ohutuse säilitamisele ja suurendamisele tsiviillennunduse sektoris.
- 54 Teiseks, mis puutub määruse nr 376/2014 artikli 15 konteksti ja määrusega taotletavatesse eesmärkidesse, siis tuleb esimesena märkida, et määruse artikli 1 lõike 1 kohaselt on määruse eesmärk suurendada tsiviillennundusohutust liidus ning tagada asjakohase tsiviillennundusohutusteabe edastamine, kogumine, talletamine, kaitsmine, vahetamine, levitamine ja analüüsimine.
- 55 Teisena kinnitavad määruse nr 376/2014 artikli 1 lõike 1 punkt b ja lõige 2 ning määruse põhjendused 6, 12, 20, 33, 34 ja 40, et määruse artiklis 15 ette nähtud konfidentsiaalsuskohustus on keskne ja vajalik element järelevalve ja nõuete täitmise tagamise süsteemis, mis on lennuohutuse suurendamiseks määrusega kehtestatud. See konfidentsiaalsuskohustus on range ja seda kohaldatakse kogu teabe suhtes, mida liikmesriigi pädevad asutused sel eesmärgil koguvad või koostavad. Nimetatud kohustusega kaasneb keeld teha selline teave kättesaadavaks või kasutada seda mis tahes muul eesmärgil.
- 56 Kolmandana on määruse nr 376/2014 muude sätete – kuigi need ei puuduta otseselt kõnealuse teabe kättesaadavaks tegemist ja kasutamist – eesmärk ja tagajärg ilmselgelt tagada määruse artiklis 15 ette nähtud konfidentsiaalsuskohustuse tõhusus, karmistades sellest tulenevat keeldu teabe kättesaadavaks tegemise kohta või selle kasutamise kohta muudel eesmärkidel kui need, mis on sõnaselgelt sätestatud määruse artiklis 15.
- 57 Täpsemalt nähtub määruse nr 376/2014 artiklist 20 koostoimes määruse põhjendusega 50 selgelt, et üldsuse õigus tutvuda dokumentidega, nagu see on ette nähtud määruses nr 1049/2001, ei ole selle teabe suhtes kohaldatav. Nimelt kohaldatakse selle teabe suhtes eranditult määruse nr 376/2014 artiklites 10 ja 11 sätestatud rangemaid eeskirju.
- 58 Neljandana kinnitab ka teiste, määruses nr 376/2014 korduvalt viidatud lennundusohutuse valdkonnas kohaldatavate määruste analüüs, et selle määruse artiklis 15 ette nähtud konfidentsiaalsuskohustus on ühtaegu nii üldine kui ka range.
- 59 Nii on määruse 2018/1139 – mille eesmärk on määruse artikli 1 lõike 1 kohaselt luua ja säilitada liidus tsiviillennundusohutuse ühtlaselt kõrge tase – artikli 72 lõigetes 1 ja 5 ette nähtud, et kogu teavet, mida komisjon, EASA ja liikmesriikide pädevad asutused võivad selle määruse kohaldamise raames koguda, analüüsida ja vahetada, tuleb levitada ja kasutada ainult niivõrd, kui võrd seda on

„otseselt vaja“ selle eesmärgi saavutamiseks. Lisaks kohustab nimetatud määruse artikli 72 lõige 6 neid erinevaid üksusi võtma vajalikke meetmeid, et tagada sellise teabe nõuetekohane konfidentsiaalsus, ilma et see piiraks veelgi „rangemate“ konfidentsiaalsusnõuete kohaldamist, mis on muu hulgas sätestatud määruses nr 376/2014. Lõpuks on määruse 2018/1139 artiklis 119 sisuliselt meenutatud, et määrusega nr 1049/2001 kehtestatud üldsuse õigus tutvuda dokumentidega ei ole kohaldatav teabele, mis on kogutud või koostatud määruse nr 376/2014 alusel.

- 60 Järjekindlalt on määruse nr 996/2010 – mida vastavalt selle määruse artikli 5 lõigetele 1 ja 2 kohaldatakse paralleelselt määrusega nr 376/2014 õhusõidukiga toimunud lennuõnnetuste või tõsiste intsidentide puhul, mille suhtes tuleb läbi viia ohutusalane uurimine – artikli 14 lõigetes 1 ja 2 sisuliselt ette nähtud, et ohutusalase uurimise käigus lennuõnnetuste või tõsiste intsidentide kohta kogutud tundlikule teabele tuleb kohaldada määruses nr 376/2014 ette nähtud „konfidentsiaalsusega“ võrreldavat „kaitset“ selles mõttes, et kõnealust teavet ei tohi teha kättesaadavaks ega kasutada mingil muul kui ohutusalase uurimise eesmärgil või teatud juhtudel lennuohutuse suurendamise eesmärgil. Määruse nr 996/2010 artikli 15 lõikest 3 nähtub veel, et kui ohutusalase uurimise eest vastutav uurimisorgan edastab lennuohutuse suurendamise eesmärgil osa sellest tundlikust teabest EASA-le või riiklikele tsiviillennundusametitele, peab see teave olema kaitstud mis tahes muul eesmärgil kättesaadavaks tegemise või kasutamise eest.
- 61 Nii nähtub määruse nr 376/2014 artikli 15 sõnastusest ja kontekstist ning selle õigusaktiga taotletavatest eesmärkidest, mille osaks see säte on, et nimetatud sätet tuleb tõlgendada niimoodi, et kogu teabe suhtes, mis on liikmesriigi pädevate asutuste valduses seoses „lennuohutust mõjutava juhtumiga“, nagu see on määratletud määruses nr 376/2014, kehtib konfidentsiaalsuskord, mille tõttu ei ole üldsusel õigust sellega mis tahes kujul tutvuda.
- 62 Seoses eelotsusetaotluse esitanud kohtu kaalutlusega sõnade „asjakohane“ ja „piisav“ kasutamise kohta liidu seadusandja poolt – eelkõige määruse nr 376/2014 põhjendustes 6, 33, 34 ja 40 ning selle määruse teatavates sätetes, sealhulgas määruse artikli 1 lõikes 1, artikli 3 lõikes 1 ja artikli 6 lõikes 3 – olgu lisatud, et need sõnad ei viita määruses ette nähtud „konfidentsiaalsusele“ kui sellisele, vaid konfidentsiaalsuse „kaitsmisele“ või „säilitamisele“, „meetmetele“, mida tuleb konfidentsiaalsuse säilitamise või kaitse tagamiseks võtta, ning asjaomase teabe „kasutamisele“. Neid sõnu ei tule seega mõista nii, et konfidentsiaalsus on üksnes suhteline, nagu eeldab eelotsusetaotluse esitanud kohus, vaid nii, et konfidentsiaalsus tuleb kindlustada kõigi vahenditega, mis tagaksid, et kõnealust teavet kasutatakse üksnes sel eesmärgil, milleks see koguti või koostati.
- 63 Seega ei ole määruse nr 376/2014 artikliga 15 vastuolus riigisisised õigusnormid, mis näevad ette, et teabe suhtes, mis on liikmesriigi pädevate asutuste valduses seoses lennuohutust mõjutava juhtumiga, kehtib täieliku ja absoluutse konfidentsiaalsuse kord, mille tõttu ei ole üldsusel õigust selle teabega mis tahes kujul tutvuda.
- 64 Sellest järeldub, et määruse nr 376/2014 artikli 15 lõikes 1 sätestatud konfidentsiaalsuskohustus kehtib muu hulgas igasuguse teabe suhtes, mille liikmesriigi pädev asutus on mis tahes kujul kogunud sellise juhtumi kohta, nagu on kõne all põhikohtuasjas, st „lennuõnnetuse“ kohta määruse nr 376/2014 artikli 2 punkti 5 ja selles sättes viidatud määruse nr 996/2010 tähenduses, ning kogu teabe suhtes, mis on vastavas riiklikus andmebaasis ja Euroopa keskses andmekogus sisalduvas, pärast sellest juhtumist teatamist koostatud dokumendis või teabekandjal mis tahes kujul esitatud. Nimelt kuulub selline juhtum juhtumite hulka, millest tuleb vastavalt määruse nr 376/2014 artikli 4 lõike 1 punkti a alapunktile iv kohustuslikult teatada, sest tegemist on

juhtumiga, mis on seotud asjaomase õhusõiduki lennuga ja võib oluliselt ohustada lennundusohutust. Järelikult tuleb seda kohustust täita muu hulgas selliste „ECCAIRSi ettekannete“ puhul, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktides 32–34, kusjuures olgu märgitud, et ECCAIRS on riiklikes andmebaasides ja Euroopa keskses andmekogus kasutatav tarkvara, mille rakendamist nõuab määrus nr 376/2014, nagu nähtub määruse artikli 7 lõikest 4 koostoimes määruse põhjendusega 16.

- 65 Kolmandaks ja viimaseks tuleb – arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusi määruse nr 376/2014 artikli 15 niisuguse tõlgenduse õiguslike tagajärgede kohta harta artikliga 11 tagatud õigusele sõna- ja teabevabadusele konkreetsel juhul, kui selles artiklis ette nähtud konfidentsiaalsuskorra kohaldamisalasse kuuluva teabega tutvumist taotlev isik on meediaettevõtja – täpsustada järgmist.
- 66 Euroopa Kohus on meelde tuletanud, et liidu teise õiguse akte või sätteid, mis võivad avaldada negatiivset mõju harta artikliga 11 tagatud sõna- ja teabevabaduse teostamisele ning seega piirata kõnealuse õiguse teostamist, tuleb tõlgendada nimetatud õigust arvesse võttes (vt selle kohta 26. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Poola vs. parlament ja nõukogu, C-401/19, EU:C:2022:297, punktid 47 ja 70).
- 67 Käesoleval juhul väljendasid nii Euroopa Liidu Nõukogu, komisjon kui ka Madalmaade valitsus oma kirjalikes seisukohtades arvamust, et kuigi määruse nr 376/2014 artikkel 15 piirab harta artiklis 11 sätestatud sõna- ja teabevabaduse teostamist, vastab see harta artikli 52 lõikes 1 nõutud tingimustele, mis on sellise piirangu lubatavuse eelduseks.
- 68 Selle kohta on harta artikli 52 lõikes 1 ette nähtud, et hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist tohib piirata tingimusel, et esiteks on piirangud ette nähtud seadusega, teiseks arvestavad need nimetatud õiguste ja vabaduste olemust ning kolmandaks on need proportsionaalsuse põhimõtet järgides vajalikud ja vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või vajadusele kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi.
- 69 Mis puudutab esiteks nõuet, et selline piirang peab olema ette nähtud seadusega, siis nähtub Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et õiguslik alus peab selgelt ja täpselt määratlema piirangu ulatuse (vt selle kohta 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, punkt 81, ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus État luxembourgeois (õigus esitada kaebus maksuteabe taotluse peale), C-245/19 ja C-246/19, EU:C:2020:795, punkt 76).
- 70 Määruse nr 376/2014 artikli 15 puhul on see nii, nagu nähtub eelkõige käesoleva kohtuotsuse punktidest 51 ja 61.
- 71 Teiseks, nõude kohta järgida asjasse puutuva õiguse olemust olgu kõigepealt meenutatud, et määruse nr 376/2014 artikkel 15 kehtestab üldise range konfidentsiaalsuskorra teabe suhtes, mida lennundusohutusasutused selle määruse alusel koguvad või valdavad. Seetõttu riivab see artikkel 15 harta artikliga 11 tagatud õigust sõna- ja teabevabadusele, sest viimati nimetatud artikli lõige 1 võimaldab üldiselt igapähele ja lõige 2 konkreetselt massiteabehandlil saada teavet.
- 72 Nimelt takistab määruse nr 376/2014 artikkel 15 kõigi isikute vaba juurdepääsu selles sättes nimetatud üksikasjadele ja teabele ning järelikult nende sisuga tutvumist, sõltumata juhtumist, millega teave on seotud, ja huvist, mida kõnealune teave võib üldsusele pakkuda.

- 73 Lisaks takistab see konkreetsemalt meediaettevõtetele selle teabega ajakirjanduslikel eesmärkidel tutvuda ettevalmistavate toimingute raames, nagu teabe kogumine ning ajakirjaniku uurimistegevus, mis on lahutamatud meediavabadusest ja ajakirjandusliku tegevuse lõppeesmärgist, milleks on teabe edastamine üldsusele ja avaliku arutelu hoogustamine (vt selle kohta 15. märtsi 2022. aasta kohtuotsus *Autorité des marchés financiers*, C-302/20, EU:C:2022:190, punktid 68 ja 69 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 74 Määruse nr 376/2014 artiklit 15 kohaldatakse siiski ainult teabe suhtes, mis on seotud lennuõnnetuste, tõsiste intsidentide või muude juhtumitega, mis võivad oluliselt ohustada lennundusohutust ja mida pädevad asutused selle määruse alusel koguvad või valdavad. Niisiis ei takista see üldsusel ja meediaettevõtetele selleteemalise teabe otsimist muudest allikatest või muul viisil.
- 75 Lisaks ei piira see artikkel 15 iseenesest arvamuse- ja väljendusvabadust.
- 76 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et nimetatud artikkel 15 ei riiva harta artikliga 11 tagatud õiguse olemust.
- 77 Kolmandaks, mis puutub nõudesse, et mis tahes piirang peab olema vajalik liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakuva eesmärgi saavutamiseks ja sellega proportsionaalne, siis olgu meenutatud, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et lennuliikluse ohutuse tagamise eesmärk ja üldisemalt eesmärk saavutada Euroopa tsiviillennundusohutuse ühtne ja kõrge tase on liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvad eesmärgid (vt selle kohta 5. juuli 2017. aasta kohtuotsus *Fries*, C-190/16, EU:C:2017:513, punktid 42 ja 43, ning 2. juuni 2022. aasta kohtuotsus *Skeyes*, C-353/20, EU:C:2022:423, punkt 67).
- 78 Selline üldise huvi eesmärk võib olla ka eesmärk, mis seisneb liidu seadusandja jaoks selles, et ta kehtestab sektoris, kus on eriline olukord, järelevalve- ja kontrollisüsteemi, mis põhineb füüsiliste või juriidiliste isikute poolt teabe edastamise mehhanismidel, selle teabe ühisel analüüsimisel liikmesriikide ja liidu pädevate asutuste poolt ning teabe kaitsmisel konfidentsiaalsuskohustuste kaudu. Eelkõige on Euroopa Kohus möönud, et sellised kohustused võivad olla vajalikud, et säilitada asjaomaste isikute usaldus ja kaitsta neid selle teabe avalikustamise riski eest, mida need isikud peavad pädevatele asutustele edastama (vt finantsjärelevalve sektori kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus *Baumeister*, C-15/16, EU:C:2018:464, punktid 31–33 ja 46, ning riigihangete sektori kohta 7. septembri 2021. aasta kohtuotsus *Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras*, C-927/19, EU:C:2021:700, punkt 115 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 79 Käesoleval juhul on aga – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 54 ja 55 – need eesmärgid aluseks ühtaegu määrusele nr 376/2014 kui tervikule ning konkreetsemalt määrusega loodud järelevalve- ja kontrollisüsteemile ning määruse artiklis 15 sätestatud konfidentsiaalsuskohustusele, mis on selle süsteemi keskne ja vajalik osa.
- 80 Olgu lisatud, et – nagu märkisid nõukogu ja komisjon Euroopa Kohtule esitatud kirjalikes ja suulistes seisukohtades – hoolimata sellest, et määruse nr 376/2014 artiklis 15 sätestatud konfidentsiaalsuskohustusega on üldiselt ja rangelt välistatud üldsuse või meediaettevõtte õigus asjaomase teabega tutvuda, ei piira see liikmesriigi pädevate asutuste või kohtute võimalust teatud konkreetsetes olukordades ja rangeid tingimusi järgides otsustada omal algatusel osa sellest teabest avalikustada.

- 81 Kõigepealt on määruse nr 376/2014 artikli 13 lõigetega 11 ja 12, mida tuleb tõlgendada selle määruse põhjendust 32 silmas pidades, antud liikmesriikidele õigus avaldada nii aruandeid üldsuse teavitamiseks tsiviillennunduse ohutuse üldisest tasemest, eelkõige koondatud ja anonüümistatud teabe kaudu, kui ka lennuohutust mõjutavate konkreetsete juhtumite ettekandeid, tingimusel, et need on anonüümistatud.
- 82 Seejärel tuleb märkida, et määruse nr 376/2014 artikkel 15 – nagu nähtub selle sõnastusest endast – ei piira määruse nr 996/2010 artikli 14 lõigetega 3 ja 4 õigusemõistmise eest vastutavale asutusele või liikmesriigi pädevale asutusele antud võimalust otsustada nendes sätetes ja kohaldatavas riigisiseses õiguses sätestatud tingimusi järgides avalikustada sellist teavet, mis käsitleb lennuõnnetust või tõsist intsidenti õhusõidukiga ja mille puhul on läbi viidud ohutusalane uurimine, kui avalikustamine on seadusega lubatud eesmärgi saavutamiseks tingimata vajalik.
- 83 Lõpuks ei piira määruse nr 376/2014 artikkel 15 ka ohutusalase uurimise eest vastutava organi võimalust otsustada vastavalt määruse nr 996/2010 artikli 15 lõigetele 4 ja 5 anda asjaomase lennuõnnetuse või tõsise intsidendi ohvritele, nende lähedastele ja nende ühendustele teavet ohutusalase uurimise kohta ja selle uurimisega seoses koostatud võimalike esialgsete aruannete, järelduste või soovitude kohta ning sellist teavet avalikustada. Lisaks on sellel organil määruse artikli 16 kohaselt kohustus avaldada sellise uurimise lõpparuanne.
- 84 Võttes arvesse kõiki käesoleva kohtuotsuse punktides 81–83 mainitud sätteid, mis annavad üldsusele ja konkreetsemalt meediaettevõtetele võimaluse saada üldist teavet lennundusohutuse kohta liidus ja teatavate konkreetsete juhtumitega seotud teavet juhul, kui liikmesriigi pädevad asutused või kohtud leiavad, et selle teabe avaldamine või suunatud avalikustamine on põhjendatud, tuleb määruse nr 376/2014 artiklis 15 ette nähtud konfidentsiaalsuskohustust pidada selle kohustuse eesmärgiga proportsionaalseks. Sõltumata asjaolust, et see kohustus ei takista üldsusel ja meediaettevõtetel otsida teavet muudest allikatest või muul viisil, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 74, ei välista see igasugust võimalust kõnealust teavet nende asutuste või kohtute algatusel ja kontrolli all avalikustada. Seega ilmneb, et määrust nr 376/2014 vastu võttes soovis liidu seadusandja luua õiglase tasakaalu ühelt poolt selle määrusega taotletavate eesmärkide ja teiselt poolt erinevate olemasolevate avalike ja erahuvide ning -õiguste vahel, mida ta ka tegi.
- 85 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele ja teisele küsimusele vastata, et määruse nr 376/2014 artiklit 15 koostoimes harta artiklis 11 ette nähtud õigusega sõna- ja teabevabadusele tuleb tõlgendada nii, et teabe suhtes, mis on liikmesriigi pädevate asutuste valduses seoses „lennuohutust mõjutava juhtumiga“ selle määruse artikli 2 punkti 7 tähenduses, kehtib konfidentsiaalsuskord, mille tõttu ei ole üldsusel ega ka meediaettevõttel õigust sellega mingil kujul tutvuda.

Kolmas ja neljas küsimus

- 86 Võttes arvesse esimesele ja teisele küsimusele antud vastust, ei ole kolmandale ja neljandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 87 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulused, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määruse (EL) nr 376/2014, mis käsitleb tsiviillennunduses toimunud juhtumitest teatamist ning juhtumite analüüsi ja järelemeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 996/2010 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/42/EÜ ja komisjoni määrused (EÜ) nr 1321/2007 ja (EÜ) nr 1330/2007 (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrusega (EL) 2018/1139), artiklit 15 koostöös Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 11 ette nähtud õigusega sõna- ja teabevabadusele

tuleb tõlgendada nii, et

teabe suhtes, mis on liikmesriigi pädevate asutuste valduses seoses „lennuohutust mõjutava juhtumiga“ määruse nr 376/2014 artikli 2 punkti 7 tähenduses, kehtib konfidentsiaalsuskord, mille tõttu ei ole üldsusel ega ka meediaettevõttel õigust sellega mingil kujul tutvuda.

Allkirjad